

Hürriyet > Yazarlar > Murat Yetkin > On gün kala Evet-Hayır gayet yakın

Murat Yetkin

On gün kala Evet-Hayır gayet yakın

6 Nisan 2017

Dün Türkiye'nin önde gelen anket şirketlerinden üçünün yöneticileriyle 16 Nisan referandumunda nasıl bir sonuç çıkabileceği üzerine konuştum.

Size sayı vermeyeceğim.

Çünkü birincisi, şirketler henüz saha çalışmalarını tamamlamış değiller.

İkincisi, yaklaşık tahminlerine göre “Evet” ve “Hayır” arasındaki fark yüzde 2 ila 4 arasında, bu da istatistikteki hata payı sınırları içinde; yani iki puan fark var dediğinizde o fark her iki taraf lehine de olabilir.

Ve üçüncüsü, şunun şurasında 10 gün kaldı ama siyasi zemin hayli kaygan ve dengeler sürekli değişiyor.

O nedenle sizlerle, ayrıntılı konuşmalardan aldığım izlenim ve tahlilleri paylaşacağım; bence şu aşamada siyasi tablonun daha iyi anlaşılması bakımından sayılardan daha çok işe yarayacaktır.

Zaten şu ana dek okuduklarınızdan Evet-Hayır yarışının ciddi bir çekişme içinde devam ettiği izlenimini almışsınızdır.

Konuştuğum üç deneyimli ismin yalnızca birisi “mantıken” evet cephesinin kazanması gerektiğın, çünkü oy toplamı üstünlüğüne sahip olduğunu söyledi, ama bunu söylerken de “hayırcıların gerekçeleri daha sağlam yoksa” demeyi ihmal etmedi.

Evet cephesinin sayı üstünlüğüne ve o üstünlüğün zafiyet noktalarına değineceğiz birkaç satır sonra.

Ancak önce şunu söylemek lazım: “Evet” ve “Hayır” kampanyalarının eşit koşullarda devam ettiğini söylemek kolay değıl.

Hayır cephesinin şikayeti de bu zaten; Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve AK Parti hükümetini devletin imkanlarını kullanarak “Evet” kampanyası yürütmek, bu arada kendilerini zaman zaman olağanüstü hal üzerinden engellemekle suçluyorlar.

On gün kala görünüme gelince, buyurun birlikte bakalım:

- AK Parti 7 Haziran 2015 seçimlerinde yüzde 40,9 olan oyunu 1 Kasım 2015 erken seçiminde yüzde 49,5’e çıkarmıştı. Bu artış MHP, HDP ve Saadet oylarındaki düşüşle açıklanabiliyordu. Nitekim MHP oyları 16,3’ten 11,9’a, HDP oyları 13,1’den 10,8’e, Saadet oyları ise 2,7’den 0,7’ye inmişti.

CHP oyları aynı düzeyde kalmış, yüzde 25,0 ve 25,3 olarak gerçekleşmişti.

Sayısal analize ek olarak Erdoğan’ın Ağustos 2014’teki cumhurbaşkanlığı seçiminde aldığı oyun yüzde 52 olduğunu söylemeliyiz.

MHP lideri Devlet Bahçeli desteğini açıklayınca aslında “Evet” kampanyasını o gün galip ilan edilmesi gerekirdi başka koşullar altında.

Çünkü AK Parti ve MHP'nin oy toplamları, 7 Haziran'a göre yüzde 57,2 ve 1 Kasım'a göre de 61,4 ediyordu. Ama MHP o arada bölünmüştü. Partinin kamuoyunca tanınan bazı isimleri liderin kararına karşı durdu, "Hayır" cephesine geçti, Bahçeli'de onları MHP'den çıkardı. MHP içinde "Hayır" cephesine geçenlerin daha çok şehirli ve iyi eğitilmiş seçmene dayandığı tahmini yapılıyor ama normal şartlarda "Evet" demesi beklenecek bu kitlenin ne kadarının "Hayır" deyip, ne kadarının sandığa gitmeyeceği tahmini yapılamıyor, en azından henüz yapılamıyor.

AK Partililer MHP'nin kampanya performansından memnun değil. Ve bunun tek nedeni de MHP'de tahminlerden büyük olduğu ortaya çıkan bölünme değil. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Alparslan Türkeş'in mezarını ziyaret etmesi, Başbakan Binali Yıldırım'ın MHP kampanyasını ziyareti hep MHP tabanını canlandırmaya yönelik. AK Parti cenahında örneğin Bahçeli'nin zaten az sayıda olan mitingini zaten AK Parti'nin güçlü olduğu yerlerde yürüttüğüne dikkat ediliyor. Bunu "kambura yaymak" olarak niteleyen bir kaynağım, Bahçeli'den hiç değilse bazı CHP oylarını "Evet" ya da sandığa gitmeme safına çekecek şekilde Adana, Mersin, İzmir gibi yerlerde çalışma yapılmasının beklendiğini söyledi.

MHP çalışmasından memnuniyetsizlik, AK Partinin kampanyanın orta yerinde Kürt oylarında daha fazla ilgi göstermeye başlamasına yol açmıştı. Iraklı Kürt lider Mesut Barzani'nin Ankara'ya davet edilmesinden -tek neden bu değildi tabii- bir beklenti de aşiret bağları güçlü, nispeten kırsal Kürt oyların sempatisini kazanmaktı. Oysa Barzani döner dönmez Kerkük'te bayrak açıp bağımsız Kürdistan referandumu niyetini açıklayınca, hükümet de doğal olarak (ve ayrıca aksi halde MHP'nin tepki göstereceğini dikkate alarak) Barzani'yi kınayıp uyarı yayınlayınca bu beklenti suya düştü.

Referandumdaki bir sürpriz de Saadet yönetiminin "Hayır" kampanyasına destek vermesi oldu. Oysa 7 Haziran sonrasında 1 Kasım seçiminde AK Parti'ye yüzde 2'ye yakın destekleri söz konusu olmuştu. Saadetten "Hayır" a gidebilecek oyların yanı sıra, sandığa gitmeyecek her oy da aslında "Evet" cephesinden eksilmiş sayılacak.

Konuştüğüm anketçilerden tamamı CHP seçmeninin en fazla yüzde 1'inin "Evet" diyebileceğini söylüyor; buna istatistik lisanında tamamı denebilir. Oysa HDP için farklı değerlendirmeler var. Farklı değerlendirmeler HDP'nin "Hayır" yönünde açıkladığı siyasi kararının zayıf olmasından kaynaklanmıyor. İki temel nedenden kaynaklanıyor.

Birincisi, HDP'nin eş-başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ dâhil çok sayıda milletvekilinin yanı sıra binleri bulan sayıda yerel siyasetçisi PKK'ya yardım gerekçesiyle tutuklu, yani kampanyaya katılamıyorlar.

İkincisi de diyalogun bitmesi ve PKK'nın terör eylemlerine başlaması ardından 2015-16'da yaşadığımız kanlı barikat-hendek kalkışması ve operasyonları sonucunda güneydoğuda bazı yerleşim birimlerinin oturulamaz hale gelmesi. Bu süreçte 500 bin kadar kişinin evlerini terk ettiği, başka yerler taşındığı tahmin ediliyor. Bunun anlamı, o bölgelerdeki seçim sandıklarının da bozulmuş olması. Bütün seçmenlerin yeni yerleştikleri bölgelerde hemen seçmen kaydı yaptırdığını varsaymak zor. Bu kişilerin çoğunun HDP seçmeni olduğu varsayılıyor ve bu seçmenlerin sandığa gitmemesinin, gidememesinin "Evet" cephesine yüzde 1-1,5 dolaylı katkı yapabileceği tahmin ediliyor.

Evet cephesine bir başka katkı da yurt dışı oylardan gelebilir. Almanya ve Hollanda ile yaşanan tartışma, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun da "Avrupalı siyasetçilerin aptallığı sayesinde" sözleriyle vurguladığı üzere, Avrupa'daki seçmenin tepkisi ve Erdoğan'a destek amacıyla "Evet"e yönelmesine yol açtığı, bunun da yine yüzde 1-1,5 katkı getirebileceği tahmin ediliyor.

Ancak "Evet" cephesindeki bir zafiyet de AK Parti bünyesinden kaynaklanıyor kamuoyu araştırmacılarına göre. AK Parti yönetimi de partililerin yüzde 100'ünün bütün icra yetkisinin cumhurbaşkanı elinde toplanmasına "Evet" demeyeceğinden endişe ediyor. Tıpkı MHP'de

olduğu gibi bu “sessiz hayırcılar” nispeten daha eğitimli ve şehirli AK Parti seçmeni arasında; bir kaynak “35 yaş altı” eklemesi yaptı. Güvenilir bir oran –henüz- verilemiyor ama AK Parti’nin “henüz ikna edilemeyen” bu kesiminin yüzde 2 ile 4’lük bir toplama sahip olabileceği tahmin ediliyor. Erdoğan ve Yıldırım’ın son günlerde CHP’yi yeniden odağa alarak şehirli oylara yönelmesindeki bir nedenin de bu olduğu ifade ediliyor.

Baş başa devam eden bir yarışta her bir oyun önemi var ne de olsa.

Bir de “derin sessizlik içindeki” eski Milli Görüşçüler var ki AK Parti’de onlar hakkında bir tahminde dahi bulunulamıyor hali hazırda.

Referanduma on gün kala siyasi görünümün ayrıntıları işte böyle.